

УДК 342 (043.2)

Юринець Ю.Л., д.ю.н., професор,
Тюбай А., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Конституція України, як Основний Закон України, має найвищу юридичну силу, забезпечує рівність прав та обов'язків суб'єктів найважливіших соціально-правових відносин. У разі порушення положень Конституції України, так само як і положень будь-якого іншого

нормативно-правового акту, передбачена відповідальність. На відміну від інших законодавчих актів (Кримінального кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення та ін.), встановлення відповідальності стосовно Основного Закону України потребує уточнень і удосконалення. Пропонуємо розглянути актуальні проблеми у цій галузі права.

Конституційно-правова відповідальність – передбачений нормами конституційного права специфічний обов’язок суб’єктів конституційного права зазнати несприятливих наслідків особистого, майнового чи громадського характеру за скоєне правопорушення, який виступає як засіб забезпечення норм конституційного права, часто має чітко виражений політичний характер, реалізує інтереси особливого кола суб’єктів через спеціальний механізм реалізації, містить цілу низку юридичних санкцій [1].

Борис Руснак, член Чернівецької обласної організації Союзу юристів України, заслужений юрист України, вважає доцільним розробити та прийняти Закон «Про конституційно-правову відповідальність». За його словами, такий закон повинен передбачати наступні положення: нормативне визначення цього виду юридичної відповідальності, перелік суб’єктів, форми та підстави відповідальності тощо [2].

Ми вважаємо, що розробка вищезгаданого закону не потребує реалізації до всіх положень Конституції України. Якщо говорити про коло суб’єктів конституційно-правової відповідальності слід зауважити, що до них відносяться лише органи публічної влади або визначені посадові особи (державні установи, Президент України тощо). Людина та громадянин у разі порушення норм Конституції України несе відповідальність відповідно до інших нормативно-правових актів, таких як Кримінальний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення та ін. [3]. Звідси випливає, що перелік суб’єктів вже наявний.

Санкції за порушення норм Конституції України органами публічної влади та визначеними посадовими особами передбачені відповідними статтями. Наприклад, стаття 111 Конституції України передбачає імпічмент Президенту у разі вчинення ним державної зради або іншого злочину [4]. Можемо дійти висновку, що винесення вже передбачених санкцій за порушення певних конституційних норм в окремий закон не є доцільним.

На нашу думку, головною проблемою є трактування положень Конституції України суб’єктами конституційно-правових відносин «на свій лад», що передбачає відсутність відповідальності у разі вчинення ними порушень. На жаль, така ситуація спостерігається у багатьох галузях права. Складність вирішення цієї проблеми полягає у тому, що перш за

все дотримання положень Конституції України та інших нормативно-правових актів залежить від органів державної влади та посадових осіб.

Особливістю є те, що інколи громадянин України не усвідомлює, що положення конституції порушені. Причина – неправильне трактування положень Конституції та неможливість звернення до Конституційного Суду України чи до будь-якої іншої державної установи для її тлумачення (Конституційний Суд не здійснює офіційного тлумачення законів України. Питання офіційного тлумачення Конституції України розглядаються Конституційним Судом лише за конституційними поданнями Президента України, щонайменше сорока п'яти народних депутатів України, Верховного Суду, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Верховної Ради Автономної Республіки Крим [5]).

Отже, бачимо, що проблема конституційно-правової відповідальності полягає у її відсутності за скоєне порушення. Це зумовлено недоброчесністю з боку органів державної влади, посадових осіб та ін. Також важливу роль відіграє неповне розуміння Основного Закону України її громадянами. Таким чином все залежить від бажання обох сторін дотримуватись Конституції України.

Література

1. Мего-Інфо – Юридичний портал №1. Поняття і специфіка конституційно-правової відповідальності. URL: <http://mego.info/матеріал/№-3-поняття-і-специфіка-конституційно-правової-відповідальності>.

2. LexInform Юридичні новини України. Думка експерта. Конституційно-правова відповідальність: практичні аспекти. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/konstytutsijno-pravova-vidpovidalnist-praktychni-aspekty/>

3. Навчальні матеріали онлайн. Зручніше ніж в бібліотеці! Конституційно-правова відповідальність. URL: https://pidru4niki.com/17190512/pravo/konstitutsijno-pravova_vidpovidalnist

4. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.